

**Відгук рецензента**  
**на дисертацію ЛУ БІНЬ на тему:**  
**«ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ АРТІНСТАЛЯЦІЇ**  
**В СИСТЕМІ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА (на прикладі КНР)»,**  
**представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії (Ph.D)**  
**Спеціальність 022 – Дизайн**  
**Галузь знань 02 – Культура і мистецтво**

**Ступінь актуальності теми дослідження.** Дисертація розкриває сучасні тенденції дизайну артінсталяцій в міському просторі Китаю. Мегаполіси мають зазвичай безликий стандартизований вигляд, в якому дуже складно витримати напружений ритм життя без стресів. Однак місцями концентрації і комунікації людей в містах стають твори мистецтва і дизайну (скульптури, акваточки, парк-арти), розташовані на площах, проспектах і набережних. Важливе місце серед них займають артінсталяції. Вони знімають такі стреси і створюють теплу атмосферу у містах Китаю, формують ідентичність міського середовища. Найбільше приваблюють увагу технологічно вдосконалені змістовні інсталяції, що мають традиційні та інноваційні елементи національної культури, а також відповідають духу міста. Чим глибше авторська ідея та емоційніше творчий задум – тим ефективніше ці проекти виконують завдання комунікації людей з артінсталяцією, та між собою в творчому просторі. В сучасному Китаї основна стратегія створення артінсталяції визначається трикутником «дизайнер-екологія-глядач» що орієнтує творців на розробку біоспрямованих артоб'єктів і формування у місцевих жителів екологічної свідомості. Для виконання таких запитів необхідна систематизація та наукове обґрунтування цієї складної і глибокої теми, розкриття художньо-пластичної мови артоб'єктів, що і зумовлює актуальність даного дослідження.

**Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.** Дисертація здобувача виконана на кафедрі дизайну середовища Харківської державної академії дизайну і мистецтв за державними програмами, що зорієнтовані на формування комфортного дизайну міського середовища. Означені програми затверджені постановою Кабінету

Міністрів України «Про першочергові заходи щодо розвитку національної системи дизайну та ергономіки і впровадження їх досягнення у промисловому комплексі, об'єктах житлової, виробничої і соціально-культурної сфери» (від 20 січня 1997 р., №37). Дослідження є частиною науково-дослідної міжкафедральної роботи «Сталий розвиток як вектор формування сучасної проєктної культури» (реєстраційний № 0122U200902, 2022-2025 рр.).

**Достовірність та обґрунтованість наукових положень.** Огляд історико-культурного підґрунтя у виникненні артінсталяцій в КНР та стан розвитку їх дизайну має чітку періодизацію змін. Визначені основні терміни даної теми, сформульована необхідність систематизації і критеріїв формування місцевого простору для демонстрації дизайну артінсталяцій. Також підтвердженням достовірності даної роботи є альбом ілюстрацій, який містить зображення сотень маловідомих сучасних артінсталяцій на 99 сторінках. Чітка систематизація цих об'єктів та їх аналіз свідчать про те, що вони введені в науковий обіг. Положення дисертації апробовані на семи наукових та науково-практичних всеукраїнських та міжнародних конференціях. Предмет і об'єкт дослідження, їх спрямованість відповідають паспорту спеціальності 022 – дизайн.

**Достовірність і новизна отриманих результатів.** Щільний аналіз дизайну зібраних артінсталяцій, відображений у наборі таблиць, підтверджує, що дана праця є детальним науковим дослідженням. Переконливо сформульована новизна роботи, яка полягає в зв'язку традиційних та інноваційних підходів до дизайну сучасних інсталяцій; виявлені ознаки національної ідентичності Китаю; створена класифікація методів, принципів та прийомів у сучасному дизайні артінсталяцій і визначені тенденції їх розвитку з акцентом на комунікативність, інтелектуальність, традиційність, оригінальність, гармонійність відносин між природою і людиною. Мета та завдання успішно виконані з умілим використанням вагомого методологічного апарату.

**Практичне значення результатів дослідження.** З моменту зміни політичного режиму в 1975 році і, в подальшому, переходом Китаю на ринкову економіку всі творчі сфери Китаю переживають етапи бурливого розвитку. Ми бачимо, з одного боку, невпинний рух до абстрагування і концептуалізації

китайського молодого мистецтва при прискіпливій увазі до процесів історії і розвитку закордонних художніх напрямів. З іншого боку і від китайських науковців, і від дизайнерів-практиків чутно багато закликів до збереження традиційної китайської культури. В такому діалозі знайшло своє місце і мистецтво артінсталяції. Виявлені в даній роботі напрямки та підходи у дизайні даних мистецьких об'єктів з озвучених вище позицій дозволять підвищити якість і виразність їх художніх рішень. Систематизація цих артоб'єктів прискорить розвиток зовнішнього простору міст Китаю, гармонізує їх неповторний візуальний облік.

Необхідно зазначити також, що Лу Бінь активно працює в досліджуваному напрямі. Його численні роботи відмічені на конкурсах і фестивалях в Китаї. Це одна золота медаль, а також 22 премії і нагороди різного рівня.

**Оцінка змісту дисертації, її завершеності та дотримання принципів академічної доброчесності.** Дисертація Лу Бінь є завершеною науковою працею і свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності. Дана праця є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у працях (одноосібно або у співавторстві). Дисертація пройшла перевірку сертифікованою програмою StrikerPlagiarism. У результаті вивчення дослідження порушень академічної доброчесності не виявлено. Матеріали дисертації структуровані та викладені на 310 сторінках. Основний текст роботи становить 201 сторінку, та складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків. Список використаних джерел містить 168 позицій, додатки – альбом ілюстрацій у 585 зображень на 99 сторінках. Структура дисертації та послідовність викладу матеріалу відповідають поставленим цілям і завданням дослідження. Дисертація написана чітко, ілюстративний матеріал має високий ступінь інформативності.

У **вступі** дисертант розкриває загальну характеристику роботи: обґрунтовує актуальність; розкриває зв'язок з науковими програмами, планами, темами;

визначає мету і завдання роботи, об'єкт і предмет дослідження, матеріали і хронологічні та територіальні межі; викладає методологію роботи; формулює наукову новизну, теоретичне та практичне значення; надає інформацію про особистий внесок, апробацію результатів дослідження. Таким чином, автор дотримується необхідних вимог до структури роботи.

У **першому розділі** автор зробив історичний екскурс у сучасну історію економічних реформ Китаю, які стали підґрунтям для бурхливого розвитку сучасного китайського мистецтва. Окреслені особливості цього розвитку. Стосовно артінсталяції була висловлена необхідність систематизації міського простору для демонстрації інсталяцій і виведено декілька критеріїв для його формування. Визначено також кілька існуючих видів артінсталяцій: експозиційні, експериментальні, світло-кольорові, контекстуальні, поліпозиційні. Автором проведено ґрунтовне дослідження джерельної бази. На основі вивчення великої кількості джерел був проведений їх розподіл на групи за спрямованістю досліджень. В результаті аналізу наукових досліджень було виявлено, що на сьогодні в основному зустрічаються статті в основному описового характеру, а проблеми розвитку дизайну артінсталяцій Китаю залишились поза увагою дослідників. Не існує систематизованих підходів та принципів у створенні дизайну цих артоб'єктів. Це доводить необхідність комплексного розгляду предмету дисертації. Визначено напрямки розвитку дизайну артінсталяцій, які перетинаються з рухом концептуального мистецтва. Основним актуальним підходом до дизайну даних об'єктів є екологічний. Також виявлений зв'язок цього виду мистецтва із культурними, соціальними та екологічними проблемами країни, що коригуються із змінами в політичній та економічній ситуації КНР. Визначений вклад китайських митців та дизайнерів у вирішенні питань взаємодії простору та людини. Встановлено що кожний автор підкреслює універсальність та актуальність розвитку артінсталяції. Розвиток цього мистецтва сприяє покращенню якості міського середовища Китаю. Окреслено повноцінний набір методів, які застосовувались при теоретичному опрацюванні завдань дисертації на основі системного підходу. Проведена у першому розділі робота є змістовною і цілісною.

У **другому розділі** розкриваються принципи єдності та взаємодії в дизайні артінсталяцій та міського середовища. Виявлені чинники у формуванні дизайну цих об'єктів. Визначено основні функції, що вирішують концепції авторів, представлено типологію артінсталяцій по цим функціонально-морфологічним характеристикам. Чітко виявлені концептуальні напрямки розвитку артінсталяцій: наслідування традицій китайської культури; демонстрація природних елементів традиційного ландшафтного живопису; відображення тем, пов'язаних з природними явищами і елементами; міфи та легенди Китаю через стилізацію та наслідування особливостей анімалістичних форм міфологічних істот. Повноцінно визначено декілька основних принципів, що розкривають концепції єднання та взаємодії артінсталяцій з навколишнім середовищем міст Китаю. Розкрито концепції зооморфізму, представлені в міському середовищі Китаю. Звернуто увагу на вирішення композиційних завдань артінсталяцій на основі антропоморфізму. На низці прикладів проаналізовані деякі концепції артінсталяцій. Розкриті концепції фітоморфізму. В окремому підрозділі проаналізовані артінсталяції з дзеркальними властивостями поверхонь. Систематизовані прийоми оптичних ілюзій. Зроблений наголос на комунікативному потенціалі таких артінсталяцій, варіативності ілюзорних трансформацій, розкриті функції артоб'єктів. Проаналізовано основні прийоми композиційного моделювання артінсталяцій із дзеркальними властивостями поверхонь. Ця частина роботи також розкрита цілісно і обґрунтовано.

У **третьому розділі** розглянуто тенденції критичного переосмислення соціальних та екологічних проблем КНР в концепціях інсталяцій. Це необхідно було зробити для осмислення процесів, що відбуваються в царині сучасних артінсталяцій Китаю. В межах цього завдання звернуто увагу на причини та напрямки розвитку концепцій критичного переосмислення проблем Китаю в дизайні інсталяцій. Автором зроблений короткий нарис про соціальні зміни, що обумовили критичне переосмислення існуючих проблем КНР і окреслення стратегій артінсталяцій по визначенню цих проблем. Далі розглядаються сучасні підходи у вирішенні екологічних проблем засобами артінсталяцій (проблема зникаючих тварин, проблема знищення природних рослин, проблема відсутності

гармонійного поєднання природи та технологічного прогресу через його агресивний техногенний наступ, проблема масового забруднення навколишнього середовища, екологічно-побутові проблеми). Погоджуюсь із тим, що на даний час ця тема є однією із важливіших для країни. Як нове бачення у створенні сучасних артінсталяцій, розглянуті методи апсайклінгу та ресайклінгу. Соціокультурна проблематика в дизайні авторських концепцій розглядається з точки зору все ще віддаленості і іноді незрозумілості культури Китаю для західного світу. Тому, на наш погляд, дуже важливо, що в роботі зроблений широкий аналіз низки специфічних концепцій, притаманних саме китайським митцям: економіко-політичні суперечності сучасного Китаю; акцентування уваги людства на уявленні життя та смерті; концепція транскультурної моделі світу; оновлення китайських міст через активізацію демонстрації публічного мистецтва; висвітлення історії глобалізації та масового виробництва в Азії; збереження китайських традицій в умовах глибоких змін в соціальній реальності; дослідження напруги відносин між індивідуумом та колективом; проблеми взаємодії архітектурних, природних, соціальних та культурних факторів.

У **четвертому розділі** розглянуто сучасні засоби і технології, що використовуються при створенні артінсталяцій. В першому підрозділі проаналізовано підходи у застосуванні колірних гам і світла. На наш погляд, це є сучасним трендом в усьому світі. В даному разі розглянуто включення артінсталяцій в контекст міського середовища на основі використання колірної гами природних відтінків, а також застосування прийому контрасту кольору та світла. Для цих засобів і технологій виокремлено принципи створення візуального образу міського середовища і виявлено систему основоположних базових аспектів, підтверджених сучасною дизайнерською практикою. Це дозволило сформулювати також систему характеристик для створення образу будь-якої місцевості. Автором дисертації розкриті та підкріплені прикладами основні функції кольору, принципи розташування артінсталяцій у просторі, що мають вплив на глядача. Окремо проаналізована рекламна та видовищна функції в дизайні артінсталяцій. Розкриті прийоми, які допомагають привернути увагу до образів рекламних проєктів. Наостанок, розкрита тема інтерактивності і цифрових

технологій. Це є дуже позитивною частиною роботи, оскільки до даної тематики прикута в останній час пильна увага китайських митців. Обговорені теоретичні засади формування, оглянуто термінологічний апарат цих технологій. Розглянуто декілька систематизацій з різних кутів огляду даного феномену: з точки зору впливу на людину, функцій імерсійних інсталяцій, морфологічних характеристик інтерактивних об'єктів, тощо.

**Оприлюднення результатів наукової роботи.** Наукові результати дисертації висвітлено у п'яти наукових публікаціях здобувача, розміщених у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 7 – у збірках матеріалів і тез наукових конференцій.

Таким чином, наукові результати викладені в даній дисертації, повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача та відповідають вимогам п. 8–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішенням разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №14.

**Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації.** Основним дискусійним питанням стосовно даної роботи є наступне. При максимально широкому огляді простору артінсталяцій, на наш погляд, упущенням автора є невключення у розгляд деяких важливих, іноді провідних, китайських майстрів артінсталяції. Одним них є виданий китайський художник Ай Ве Вей (Ai Wei Wei), що створює соціально значущі інсталяції. Його ім'я згадується в тексті дисертації на с. 123, але в даному разі малося на увазі його фотозображення, як основа для інсталяції авторства Ред Хун (Redhongyi). Також можна згадати китайсько-американську відеохудожницю Юге Чжоу (Yuge Zhou) з її відомими проєктами “Daily Rhythm”, “Midtown Flutter”, іншими. Роботи цих митців експонуються як у всьому світі, так і в Китаї; як у виставкових залах, так і на відкритому повітрі. Не можна не згадати китайського медіадизайнера Лі Чена (Li Cheng), який отримав Гран Прі на авторитетному міжнародному конкурсі архітектурних проєкцій “1minute Projection Mapping” у Японії в 2019 році з проєктом “The Nine Colored Deer”. Це питання, а точніше, пропозиція, не є

зауваженням. Але запропоновані автори, на наш погляд, могли б змістовно доповнити об'єм роботи.

**Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів.** Висловлення зауваження не є принциповими. Вважаю що дисертація Лу Бінь на тему «Принципи формування дизайну артінсталяцій в системі міського середовища (на прикладі КНР)» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності, та є завершеним науковим дослідженням. Дана дисертація за актуальністю, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів, обґрунтованістю висновків повністю узгоджується з науковим профілем спеціальності 022 – «дизайн» та відповідає вимогам порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року №261 (зі змінами і доповненням від 19.05.2023 №502), і Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії від 12.01.2022 року №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №341 від 21.03.2022.

Здобувач Лу Бінь заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 022 – «дизайн».

**Рецензент:**

кандидат мистецтвознавства,  
доцент, завідувач кафедри  
мультимедійного дизайну

Харківської державної

академії дизайну і мистецтв \_\_\_\_\_ Михайло ОПАЛЄВ